

10-11-2021

Beste meneer Blokhuis,

Bijna 3 jaar geleden kreeg ik een bosje bloemen met een kaartje van u. U wenste me een spoedig herstel. 'Wat verschrikkelijk dat dit je tijdens jouw stage is overkomen. Hopelijk weerhoudt het je er niet van het belangrijke werk in de zorg voort te zetten', schreef u. Bedankt nog daarvoor. Ik moet bekennen dat ik niet eens wist wie u was, ik lag in het ziekenhuis en besepte me überhaupt amper wat er gebeurd was. Maar een bosje bloemen van de staatssecretaris liet me wel beseffen dat het uitzonderlijk was wat er gebeurd was. Door het verhaal elke keer te moeten vertellen ging ik steeds meer beseffen dat dit echt was en over mij ging.

Een tijd geleden moest ik weer aan uw kaartje denken. Ik heb nooit gereageerd, maar dat wil ik nu wel graag doen.

De situatie in Ter Apel is mij niet ontgaan. Ik las hoe het Rode Kruis een paar weken geleden melde dat de asielopvang in Nederland niet de humane ondergrens lijkt te bereiken, maar erdoorheen lijkt te zakken. Ik weet dat de verantwoordelijkheid voor de opvang niet bij u, maar bij demissionair staatssecretaris Broekers-Knol ligt. De problemen houden echter niet op bij een gebrek aan opvanglocaties. Er is ook een gebrek aan toegang tot medische zorg en psychosociale ondersteuning voor vluchtelingen. Hierdoor ontstaan er onveilige situaties.

Dat terwijl artikel 25 van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens stelt dat iedereen recht heeft op gezondheidsfaciliteiten, dat daarbij geen onderscheid gemaakt mag worden tussen mensen en dat deze faciliteiten onder andere beschikbaar en toegankelijk moeten zijn.

Het raakt me dat er voor ongedocumenteerden niet tot nauwelijks toegang is tot zorg. Ook niet tot geestelijke gezondheidszorg. Niet alleen voor de mensen in ter Apel, maar ook voor ongedocumenteerden die al jaren in Nederland zijn. En dat terwijl dit voor deze groep mensen juist zo belangrijk is. Veel van hen zijn namelijk getraumatiseerd, weten niet hoe het systeem hier werkt, voelen zich onveilig, zijn wantrouwend door hun ervaringen en ervaren ook nog ontzettend veel onmacht door hoe het na al hun ervaringen hier in Nederland gaat.

U begrijpt toch ook de vicieuze cirkel waar deze mensen in zitten? Zonder verblijfsvergunning geen recht op opvang, zonder recht op opvang geen toegang tot passende medische zorg en geen stabiele situatie om aan problemen te werken. En zonder dat is er geen kans op het creëren van een toekomstperspectief. Want hoe kan je een geloofwaardig verhaal vertellen aan het IND als je alleen maar bezig bent met overleven en je niet aan je trauma's kan werken?

Ik weet dat door een uitzondering in de koppelingswet het wel mogelijk is om medisch noodzakelijke zorg te verschaffen aan ongedocumenteerden, maar in de praktijk zijn er zoveel belemmeringen en knelpunten. Ik weet ook van de immense wachttijden in de GGZ, en hoe u zich hard maakt voor verbetering.

Wat deze situatie met uw bosje bloemen aan mij te maken heeft? U stuurde me die omdat ik was gestoken op mijn stageplek. In de nachtopvang. Degene die mij 3 jaar geleden stak, was ongedocumenteerd. Vanwege zijn uitzichtloze situatie had hij geen recht op een plek in het AZC of een andere opvangvoorziening. Eigenlijk had hij ook geen recht op verblijf in de daklozenopvang. Gelukkig zagen mijn collega's hem als mens en was er toch iets mogelijk. Deze man, die mij drie jaar geleden stak, had ernstig psychiatrische problemen en had dringend zorg nodig. Maar hij was niet duidelijk in beeld bij hulpverleners, het was onduidelijk wie verantwoordelijk was en hij kreeg niet de juiste hulp. Hoe bied je überhaupt hulp als je niet weet waar iemand overdag uithangt?

Deze man zag mij aan voor iemand anders en ervaarde enorm veel dreiging. Hij ervaarde de wereld als onveilig en had het gevoel dat iedereen tegen hem was. Iets wat mij niet verbaast als ik zijn dossier lees en zie hoe hij vastliep in het systeem. Ook hij zat vast in een vicieuze cirkel. Zijn overtuiging werd keer op keer bevestigd.

Ik werd slachtoffer van zijn gedachten en handelen, maar hij was slachtoffer van een veel groter probleem. En hij is niet de enige.

Ik heb deze ervaring inmiddels verwerkt en het heeft me niet weerhouden om het belangrijke werk in de zorg voort te zetten. Ik heb mijn opleiding hervat en loop nu stage bij de Medische Opvang van het ASKV. Een plek waar ongedocumenteerden met psychiatrische problemen wonen en de hulp krijgen die ze nodig hebben. Naast een stabiele woonplek krijgen ze juridische ondersteuning, medische zorg, en psychiatrische- en psychosociale hulp. Dit alles om een basis op te bouwen van waaruit perspectief kan ontstaan. Een basis van waaruit ze hun kracht kunnen hervinden en ontdekken dat ze meer zijn dan slachtoffer. Ik zie hier hoe noodzakelijk deze basis is, maar ook hoe moeilijk en hard werken het met deze hulp blijft. Ik zie de enorme hoeveelheid knelpunten en de bochten waarin mijn collega's zich moeten wringen om binnen het huidige beleid de juiste hulp te bieden.

Ik begrijp hoe ervaringen van onrecht die je overkomen je wereld op zijn kop zetten. Ik heb ervaren hoe belangrijk het is dat er recht wordt gedaan. Hoe belangrijk een stabiele basis, de juiste hulp en een netwerk is om te kunnen rouwen om wat je is overkomen, te verwerken en verder te kijken.

De mensen waar ik mee werk hebben onbeschrijfelijk veel meer onrecht meegemaakt en onbeschrijfelijk veel leed en trauma dat ze bij zich dragen. Ze hebben geen vertrouwd netwerk dat ze kan ondersteunen. En als het ASKV dit niet zou bieden, ook geen stabiele basis om aan trauma's te werken of toegang tot enige vorm van dagbesteding.

Deze mensen hebben geluk met hun plek. Hoeveel mensen zonder papieren moeten het zelf uitzoeken? Ze leven op straat en glijden steeds verder af. Omdat ze niet weten waar ze terecht kunnen. Omdat hulpverleners ze niet in beeld hebben. Of niet kunnen verantwoorden dat zorg medisch noodzakelijk is. Omdat GGZ-instellingen geen capaciteit hebben om hulp te bieden of niet voldoen aan zorgplicht als een cliënt niet kan voldoen aan betaalplicht.

Mijn taak als sociaal werker is dat ik de menselijke waardigheid van ieder persoon erken en bevorder. Ik wil mijn verantwoordelijkheid nemen. Ik wil met deze mensen de samenwerking aan gaan om ze bekender te maken met het systeem, ze bewust te maken van hun eigen aandeel en ze helpen werken aan herstel en perspectief. Ik wil mijn cliënten graag erkennen als mensen, een stap naar hen toe zetten in plaats van dat zij constant een stap moeten zetten en bewijzen dat ze waardig mens zijn. Ik wil een plek bieden en zijn waar ruimte is voor pijn en rouw en heling. Ik wil een hulpverlener zijn die oog heeft voor onrecht, dit erkend en ruimte biedt voor hernieuwd vertrouwen. Ik weet zelf hoe belangrijk dat is.

Maar ik begrijp ze in hun wantrouwen. Ze worden er constant in bevestigd. Ik en mijn collega's zijn maar beperkt in wat we kunnen. Ik kan niets veranderen in beleid of wetgeving. In rechten voor deze mensen. In geld voor instellingen zodat er genoeg hulp geboden kan worden.

Ik weet dat u ook een beperkte invloed heeft, maar wil u vragen uw verantwoordelijkheid te nemen. Er is zoveel te doen. Misschien wilt u ook een stap naar hen toe zetten en langskomen bij de Medische Opvang. Deze mensen in de ogen kijken, met ze in gesprek gaan en ze horen. Alsof ze net zoveel mens zijn als u en ik.

Ik hoop vooral dat u úw belangrijke werk in de politiek voort blijft zetten. Dat u zich blijft uitspreken. Dat u buiten de bekende mogelijkheden wil zoeken. En vooral in uw achterhoofd houdt dat het om mensen gaat.

Hartelijke groet en zegen, Thirza